

Komentari zaprimljeni u javnoj raspravi

Javna rasprava održana: 03.04.2018. - 03.05.2018.

Dokument u javnoj raspravi: Nacrt plana razvoja infrastrukture širokopojasnog pristupa u gradu Sisku i općinama Lekenik, Martinska Ves i Sunja

Komentare dostavio: Vipnet d.o.o.

Komentari zaprimljeni: 03.05.2018.

Komentar operatora	Odgovor NP
Kategorija: Verifikacija boja područja i ciljani obuhvat projekta:	
<p>Na navedenim područjima obuhvata projekta VIPnet je u mogućnosti pružiti širokopojasni pristup s brzinama od najmanje 30 Mbit/s na vlastitoj infrastrukturi. Pritom ističemo da VIPnet već danas na navedenoj infrastrukturi u svojoj komercijalnoj ponudi ima paket u koji je uključena usluga pristupa Internetu s brzinom od 120 Mbit/s, a putem postojeće infrastrukture maksimalna dostupna brzina koja se korisniku može osigurati je 1024 Mbit/s. Podaci su sukladno zahtjevu nositelja projekta (NP) navedeni u Prilogu 5. Podaci navedeni u Prilogu 5 predstavljaju poslovnu tajnu VIPneta te Vas stoga molimo da s njima postupate sukladno primjenjivim propisima.</p> <p>Napominjemo da je uvidom u Prilog 5 Upitnik za operatore utvrđeno određeno odstupanje u adresama koje su definirane od strane nositelja projekta. Drugim riječima uvidom u naše adresne baze i javno dostupne podatke utvrđeno je da određeni broj adresa nedostaje u Upitniku za operatore.</p> <p>Na navedenim područjima obuhvata projekta VIPnet ne planira poduzeti komercijalna ulaganja (bez državnih potpora) u pristupne mreže sljedeće generacije (NGA mreže) tijekom 2018. godine.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p> <p>Primjedba se odbija. Nije poznato niti kojom metodologijom mapiranja se operator koristi, niti koje javne baze podataka koristi, niti je moguće provjeriti ispravnost adresnih baza operatora. NP je u svrhu mapiranja dostupnih brzina širokopojasnog pristupa Internetu kupio podatke grafičkih podataka iz područnih registara prostornih jedinica o kućnim brojevima od strane Državne geodetske uprave (DGU) kao jedinog relevantnog izvora podataka u RH. Pomoću tih podataka (izvozom u Excel) nastao je Upitnik i sve adrese koje se u njemu nalaze. Datum stvaranja podataka DGU naveden je u nacrtu Plana. U Upitnik nisu dodavane nikakve druge adrese iz drugih izvora. Stoga odbijamo neodređenu tvrdnju da „određeni broj adresa nedostaje u Upitniku za operatore“.</p> <p>Primljeno na znanje.</p>

Kategorija: Lokacija demarkacijskih točaka

Sukladno poglavlju 2.4.2 ONP-a, projektom je potrebno definirati položaj jedne ili više demarkacijskih točaka između pristupne mreže na ciljanom području provedbe projekta i agregacijske mreže. U PRŠI-ju za klaster na području Grada Sisku, te Općinama Lekenik, Martinska Ves i Sunja (u nastavku: klaster), predlaže se veći broj demarkacijskih točaka prema agregacijskoj mreži, točnije četiri.

U slučaju izgradnje FTTH P2P ili FTTH P2MP mreže VIPnet smatra da broj demarkacijskih treba biti značajno manji. Smatramo da toliki broj demarkacijskih točaka nije opravdan jer takav način projektiranja mreže postavlja pred operatore dodatne tehničke i financijske zahtjeve u projektiranju i izgradnji mreže.

Takvim projektiranjem pogoduje se operatoru s najraširenijom agregacijskom mrežom te se povećava trošak ostalim operatorima koji grade pristupnu mrežu.

Konkretno, za potrebe izgradnje mreže dovoljna je jedna demarkacijska točka, odnosno jedan MPoP smješten u naselju Sisak koji može pokriti sve JLS-ove.

Stoga smatramo da će biti nužno da se demarkacijske točke u PRŠI-u definiraju na način da se osigura racionalno korištenje EU bespovratnih sredstava i kroz NPBBi. Drugim riječima, tehnička rješenja koja će biti predviđena PRŠI-em i finalnim projektom se trebaju bazirati na tehnički i kapacitivno opravdanom broju demarkacijskih točaka agregacijske mreže kojima će se osigurati kapaciteti za prijenos predviđenog prometa.

VIPnetov prijedlog izgradnje mreže predstavlja cjelovito mrežno rješenje na području PRŠI-a, sa jednom demarkacijskom točkom.

Umjesto četiri demarkacijske točke predlažemo da se za cijeli klaster definira jedna demarkacijska točka, u Sisku, koja će ujedno biti MPoP za klaster, odnosno pristupni čvor FTTH mreže, istovremeno i granični čvor prema agregacijskoj mreži, na koji se spajaju drugi operatori. Na taj način se postiže maksimalni sinergijski efekt optimizacije troška izgradnje mreže, a što je i jedno od načela iz ONP-a, na način kako slijedi:

- a) povezivanje s agregacijskom mrežom se realizira kroz jednu točku pri čemu klaster dobiva cjelovito rješenje;
- b) definiranjem jedne demarkacijske točke mreža postaje otvorenija prema drugim operatorima. Na taj način otvara im se mogućnost da iz jedne točke tj. s jednog mjesta pristupe putem veleprodajne bitstream usluge korisnicima cijelog klastera. Pri tome se smanjuje trošak aktivne opreme za pružanje usluga krajnjem korisniku, koju postavlja operator, jer se oprema smješta na jedno, a ne na četiri mjesta;
- c) povezano s prethodno navedenim smanjuju se troškovi električnog priključka, potrošnje električne energije i održavanja, stoga je manje demarkacijskih točaka ekološki prihvatljivije;
- d) definiranje jedne demarkacijske točke znači manje troškove izgradnje što u konačnici znači i manje potrebne državne potpore;

Primjedba se odbacuje.

Prijedlog smanjenja broja demarkacijskih točaka nije u skladu sa NP BBI-a koji predviđa četiri demarkacijske točke koje moraju biti definirane na razini adresa po naputku NOP-a.

U slučaju da se broj i lokacije demarkacijskih točaka izmijene u konačnoj verziji NP-BBI, nove informacije će biti sadržane u konačnoj verziji Plana.

<p>e) manji operativni troškovi održavanja i korištenja znače bolju održivost projekta odnosno atraktivniji investicijski potencijal za operatora-partnera, a što je preduvjet za dugoročni razvoj klastera. Navedeno znači manje, ne samo inicijalnih troškova, već i manje stalnih troškova tijekom cijelog životnog vijeka mreže što uključuje troškove najma prostora, električne energije, klime, aktivne opreme, UPS, agregata, te održavanje svih navedenih stavki</p> <p>Vipnet ističe da Hrvatska regulatorna agencija za mrežne djelatnosti (u nastavku: HAKOM) potvrđuje da je potrebno efikasno graditi uz što manje troškove. Dodatno HAKOM prati razvoj tehnoloških rješenja uz osiguravanje ravnomjernog tržišnog natjecanja i osiguranja od postojanja bilo kakvih elemenata dominacije (detalji su raspoloživi na:</p> <p>https://www.hakom.hr/UserDocImages/2017/izvjesca_i_planovi/Godišnji%20program%20rada%20HAKOM-a%20za%202017.pdf).</p> <p>Vežano na mikrolokaciju demarkacijskih točaka u poglavlju 7 „Lokacije demarkacijskih točaka prema agregacijskoj mreži“ str. 99 PRŠI-ja, navedeno je: „Mikrolokacije agregacijskih čvorova definirane su na način da su smještene na istu lokaciju u kojoj se agregira sva infrastruktura pristupne mreže koja je predmet projekta (distribucijski čvor pristupne mreže). Shodno poglavlju 2.4.2. ONP-a, lokacije demarkacijskih točaka bit će verificirane kroz postupak javne rasprave kao i koordinacijom s NOP-om koji vodi računa da lokacije demarkacijskih točaka prema agregacijskoj mreži budu usklađene s planom implementacije paralelnog NP-BBI programa“.</p> <p>Stoga predlažemo novu definiciju primijenjene pretpostavke: „ Mikrolokacije agregacijskih čvorova bit će definirane na način da su smještene na optimalnu lokaciju u kojoj će se agregirati sva infrastruktura pristupne mreže koja je predmet projekta (distribucijski čvor pristupne mreže).“</p>	
Kategorija: Struktura i razina maloprodajnih paketa	
<p>U Poglavlju 3.3.5 PRŠI „Procijenjeni broj izvedenih priključaka i očekivana penetracija“ spominje se očekivana razina penetracije u prvih nekoliko godina, a nije točno specificirano o kojem se vremenskom razdoblju radi, te se očekivana razina penetracije temelji na trenutnoj potražnji. S tim u vezi skrećemo pažnju da je potrebno uzeti u obzir da veliki broj kućanstava već koristi određene usluge operatora, te su takva kućanstva vezana određenom ugovornom obvezom tj. minimalnim trajanjem ugovorne obveze koje može biti 12/24 mjeseca. Stoga je, u kalkulaciji određene penetracije, nerealno očekivati da će korisnici raskinuti tako potpisane ugovore uz plaćanje penala radi prijevremenog raskida, a sve u svrhu kako bi se kućanstva prebacila na optičku infrastrukturu.</p> <p>U poglavlju 10 PRŠI „Specifikacija zahtijevane minimalne razine pruženih maloprodajnih usluga“ VIPnet podržava zahtijevanu razinu osnovne usluge u vidu pristupa internetu velikim brzinama u oba smjera (downstream i upstream). Isto proizlazi i iz PRŠI Poglavlje 5.3.1 Zaključak analize i mapiranja koja, gdje je navedeno: „Novoizgrađena mreža na cijelom području obuhvata projekta treba omogućiti korisnicima brzine veće od 100 Mbit/s sukladno cilju DAE kojim je definirano da 50% korisnika koristi brzine veće od 100 Mbit/s.“</p> <p>Međutim, u Tablici 48 PRŠI stoji da je minimalna brzina pružene usluge interneta 40 Mbit/s, a obzirom na činjenicu da je tablica zasnovana na pretpostavci da postoji nova NGA mreža, očekivana brzina bi u tablici slijedom toga</p>	<p>Vremenski period i financijski učinci povezani sa postizanjem ciljane penetracije detaljno su prikazani u poglavlju 14.3.</p> <p>Nema primjedbi.</p> <p>Primljeno na znanje. ONP u poglavlju 2.2 izričito navodi da minimalna brzina NGA širokopolasnog pristupa koja</p>

<p>trebala biti definirana kao 100 Mbit/s.</p> <p>U istoj tablici se pod minimalne usluge ubrajaju i napredne usluge, npr. cloud usluge, koje nisu definirane, već su isključivo generički opisane. U koliko je VIPnetovo razumijevanje napredne usluge jednako razumijevanju NP-a, u tom slučaju takve usluge ne bi trebale stajati pod minimalne usluge Trio paketa, koji uključuje TV, Telefon i internet uslugu. Ukoliko napredne usluge uključimo u minimalne, time će izračun prosječne cijene po paketu biti znatno veći, jer se ne radi o standardnim uslugama privatnih korisnika. Uključivanjem naprednih usluga u standardnu uslugu uz previsoku cijenu od 300 kn dobiva se kriva slika budućih prihoda s jedne strane, a s druge nemogućnost ostvarenja procijenjene razine penetracije u PRŠlu.</p> <p>Napredne usluge (npr. HDTV, video na zahtjev) bit će u potpunosti podržane na području pokrivenosti optičkom mrežom (FTTH rješenje).</p>	<p>mora biti podržana na mrežama izgrađenim uz potpore u sklopu Okvirnog program iznosi 40 Mbit/s (download) odnosno 5 Mbit/s (upload). Ovime se ne sprječava operatore da na razini maloprodajnih paketa ponude i veće brzine, uključujući i onu od 100 Mbit/s, tamo gdje je ista dostupna.</p> <p>Formiranje maloprodajne cijene poslovna je odluka svakog operatora i Plan ne može niti nema za cilj postavljati istu. Osim toga pretpostavljena cijena maloprodajnog paketa u Planu nije uključena u procjenu prihoda i kasnije financijske analize odnosno promatrani prihod se ne zasniva na istoj. Promatrani prihod u financijskoj analizi zasniva se samo na veleprodajnoj naknadi.</p>
Kategorija: Veleprodajni uvjeti pristupa	
<p>S obzirom da VIPnet planira graditi NGA širokopoljasnu mrežu temeljenu na FTTH i LTE rješenju, sve veleprodajne usluge navedene u Tablici 49 u poglavlju 11 PRŠI-ja koje su kompatibilne s navedenim tehnologijama bit će podržane.</p> <p>Pri definiranju dostupnih veleprodajnih usluga VIPnet će voditi računa o svim obvezama operatora koje proizlaze iz ONP-a i primjenjivih zakonskih i podzakonskih propisa.</p> <p>Vezano uz pravila određivanja i nadzora veleprodajnih naknada, VIPnet ističe da je za većinu veleprodajnih usluga HAKOM već odredio iznose naknada te će se iste, sukladno uputama iz ONP-a, Smjernicama HAKOM-a o načelima veleprodajnog pristupa i veleprodajnog određivanja naknada te opisu iz poglavlja 11.1 PRŠI-ja, primjenjivati i za veleprodajne usluge na novoizgrađenoj mreži.</p> <p>Pri tome VIPnet ostavlja mogućnost određivanja i drugačijih naknada ovisno o tržišnim trendovima i razvoju određenih veleprodajnih usluga (primjerice bitstream u mobilnoj mreži) s obzirom da se finalizacija mreže očekuje 2021. godine, a ONP-om je određeno da je najkasnije 6 mjeseci prije finalizacije izgradnje mreže potrebno s HAKOM-om finalizirati veleprodajni model i odgovarajuće naknade.</p>	<p>Nema primjedbi.</p>

Kategorija: Korištenje postojeće infrastrukture	
<p>Sukladno točki 6. javnog poziva za savjetovanje sa zainteresiranom javnošću u postupku donošenja Plana razvoja širokopolasne infrastrukture, na navedenom području obuhvata ovog projekta VIPnet nema postojeće vlastite kabelaške kanalizacije.</p> <p>Na navedenim područjima PRŠI Sisak VIPnet ima antenske stupove bežičnih mreža. Svi podaci prijavljeni su HAKOM-u i dostupni su na HAKOM-ovim internetskim stranicama na linku: http://mapiranje.hakom.hr/hr-HR/RadijskePostaje#sthash.1b2a5Zn7.dpb</p> <p>Detaljni podaci nalaze se u Prilogu 4, te napominjemo da su povjerljivi i raspoloživi isključivo Nositelju projekta.</p>	Nema primjedbi.
Kategorija: Ostalo	
<p>Točka 5.1 postupak određivanja boja</p> <p>VIPnet ističe značaj i potrebu usklađivanja podataka u PRŠI-ju sa konačnom definicijom prihvatljivih potencijalnih korisnika (privatni, javni i poslovni) koja će biti određena u „<i>Uputama za prijavitelje na poziv za dostavu projektnih prijedloga izgradnje pristupnih mreža sljedeće generacije (NGA) u NGA bijelim područjima</i>“, a koje će biti objavljene od strane MRRFEU.</p> <p>Sukladno obavijesti Nositelja okvirnog programa (NOP-a), nositelj projekta ima obvezu dostave tablice rezultata mapiranja uz konačnu verziju PRŠI-ja. Obavijest NOP-a raspoloživa je na poveznici: https://nop.hakom.hr/aktualnosti/vazna-obavijest-nositeljima-projekata-obveza-dostave-tablice-rezultata-mapiranja-261/261</p> <p>Dostava tablice rezultata mapiranja je preduvjet za završnu verziju PRŠI-ja, odnosno uvjet za kvalitetnu dokumentaciju o nabavi, koja mora biti nedvojbena i nedvosmislena u postupku javne nabave. Navedeno može imati značajni utjecaj na pripremu ponuda (projekta i troškovnika), kao i na realizaciju samog projekta.</p> <p>Dotatno, VIPnet svakako preporuča NPu da u skladu sa raspoloživim podacima provjeri stvarnu dostupnost usluga brzog i ultra brzog interneta na području obuhvata projekta, odnosno ispravno definira bijele i sive zone.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p> <p>NP je u svrhu mapiranja dostupnih brzina širokopolasnog pristupa Internetu kupio podatke grafičkih podataka iz područnih registara prostornih jedinica o kućnim brojevima od strane Državne geodetske uprave (DGU) kao jedinog relevantnog izvora podataka u RH. Pomoću tih podataka (izvozom u Excel) nastao je Upitnik i sve adrese koje se u njemu nalaze. Datum stvaranja podataka DGU naveden je u nacrtu Plana. U Upitnik nisu dodavane nikakve druge adrese iz drugih izvora.</p> <p>Također ONP-om je predviđeno da se ovi podaci verificiraju sa podacima zaprimljenim od strane operatora po završenoj javnoj raspravi.</p>
<p>Točka 8.1.1 Pregled širokopolasnih tehnologija</p> <p>VIPnet smatra da se GPON tehnologijom mogu postići bitno veće brzine od navedenih u opisu GPON tehnologije u članku 8.1.1 PRŠI-ja, str. 101., gdje stoji: „GPON podržava brzine preko 100Mbit/s u dolaznom smjeru te prosječno dvostruko manje u odlaznom smjeru. Napredne tehnologije nudit će brzine iznad 100 Mbit/s.“</p> <p>Iz vlastitog iskustva u komercijalnoj implementaciji možemo potvrditi da se GPON tehnologijom postižu brzine od 500 Mbit/s, što je značajno odstupanje od opisanih brzina u PRŠIu. Dodatno, VIPnet ističe da, suprotno navedenom u PRŠIu, tehnologija GPONa omogućava brzine veće od 100Mbit/s u dolaznom i odlaznom smjeru, a sve to, kao što stoji i u PRŠI-ju, uz bitno manje troškove implementacije i održavanja.</p>	<p>Primjedba se odbacuje.</p> <p>Kao što ste i sami primijetili na stranici 101. stoji „Napredne tehnologije nudit će brzine bitno veće od 100 Mbit/s.“</p>

<p>Točka 8.1.4. Tržišni razvoj tehnologija</p> <p>U PRŠI-ju je na strani 105 navedeno: „Kabelski pristup (DOCSIS, HFC). Trenutno na razmatranom području ne postoji kabelski pristup (DOCSIS, HFC) pa se navedena tehnologije neće razmatrati. Kako postavljanje mreže koaksijalnih kabela nije ništa jeftinije od postavljanja optičkih mreža (PON ili P2P), nema relevantnog razloga za daljnje razmatranje ove tehnološke opcije na područjima gdje trenutno nema kabelskih operatera. Uz isti trošak postavljanja, optičke mreže predstavljaju infrastrukturu koja dugoročno podržava rastuće prometne zahtjeve.“</p> <p>VIPnet napominje da na navedenim područjima ima izgrađenu malu HFC mrežu. Detalji su raspoloživi u tablici iz vašeg Upitnika za operatore, Prilog 5 (adrese i prateći podaci kojima operatori dokazuju mogućnost pružanja širokopojsnog pristupa s predmetnim brzinama).</p>	<p>Primjedba se prihvaća, te će poglavlje 8.1.4. biti ispravljeno na odgovarajući način.</p>
<p>Točka 9.6 Odabir investicijskog modela</p> <p>Prilikom odabira investicijskog modela potrebno je uzeti u obzir kompleksnost projekta s jedne strane, i raspoloživa znanja, iskustvo i investicijski potencijal s druge strane. Stoga je preporuka VIPneta da se kao investicijski model bira model A Privatni model.</p> <p>Privatni operatori imaju dostatno znanje, iskustvo i kapacitete za provedbu potrebnih aktivnosti na projektiranju, izgradnji, upravljanju i održavanju mreže čim se smanjuje opterećenje na operativne kapacitete u tijelima NP-a. Dodatno, obzirom na investicijske troškove i potrebne iznose potpora u projektima, cijelu financijsku konstrukciju lakše je zatvoriti uz potporu privatnog operatera koji u određenom dijelu sufinancira izgradnju mreže čime su javni investicijski troškovi niži.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p>
<p>Točka 12.1.6 Kriterij za odabir ponude</p> <p>U poglavlju 4.4 „Ciljevi projekta“ navedeno je: „Cilj projekta je realizirati mrežu koja omogućuje brzi i ultrabrzi širokopojsni pristup prema gornjim pokazateljima i koja je otvorena na veleprodajnoj razini, kako na aktivnom tako i na pasivnom mrežnom sloju.“</p> <p>U poglavlju 5.3.1 stoji zaključak: „Novoizgrađena mreža na cijelom području obuhvata projekta treba omogućiti korisnicima brzine veće od 100 Mbit/s sukladno cilju DAE kojim je definirano da 50% korisnika koristi brzine veće od 100 Mbit/s.“</p> <p>U točki 6.1 „Ciljana razina podržanog širokopojsnog pristupa (značajni iskorak)“ navodi: „Iako definirani minimalni uvjeti potrebni za značajan iskorak osim brzine pristupa ne postavljaju dodatne zahtjeve, opredijeljenost NP prema otvorenoj mreži koja podržava ultrabrzi pristup, navodi na osiguravanje oštrijih uvjeta. Cilj projekta je realizirati mrežu koja omogućuje ultrabrzi širokopojsni pristup...“.</p> <p>VIPnet dodatno predlaže usklađenje kriterija za odabir ekonomski najpovoljnije ponude u svrhu ostvarenja navedenih ciljeva.</p> <p>Naš prijedlog obrazložen je u dokumentu Prilog 3 Ispunjenje DAE ciljeva.</p> <p>U skladu s time, predlažemo i usklađenje kriterija za odabir ekonomski najpovoljnije ponude sa navedenim ciljevima. U Prilogu 2 dostavljamo modificiranu specifikaciju kriterija ekonomski najpovoljnije ponude u svrhu efikasnijeg ispunjenja ciljeva te postizanja željene gigabitne povezanosti unutar obuhvata projekta.</p>	<p>Primljeno na znanje.</p> <p>NP će obavijestiti sve sudionike javne rasprave i NOP, te ostale zainteresirane dionike o odabranom investicijskom modelu po završetku izrade konačne verzije Plana u kojem će biti navedeni i konačni kriteriji za odabir ponude ukoliko će odabrani model biti model A.</p>

VIPnet daje svoje obrazloženje kriterija ENP: prilikom provedbe postupka javne nabave za odabir operatora, primijenit će se kriterij ekonomski najpovoljnije ponude. VIPnet se slaže, kao što je navedeno i u ONPu, da traženi iznos potpora mora imati najveći relativni značaj, ali smatramo da predloženo tehnološko rješenje, njegova kvaliteta i dugoročnost moraju imati jednak udio.

Tehnološko rješenje mora podržati osnovne ciljeve OPKK (Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020) tj. smanjiti digitalni jaz između urbanih i ruralnih područja, jaz između RH i EU, te raspoloživim bespovratnim sredstvima omogućiti pravovremeno ispunjenje ciljeva koji su uvodno navedeni na korist krajnjih korisnika i društva u cjelini.

Pri postavljanju kriterija koji se primjenjuju za odabir ponude naručitelj treba postupati u skladu sa sljedećim načelima:

1. Jednaki tretman i zabrana diskriminacije – kriteriji za odabir ponude ne smiju biti diskriminirajući i ne smiju narušavati slobodu tržišnog natjecanja;
2. Transparentnost – kriteriji za odabir ponude moraju biti unaprijed određeni i objavljeni.

Svrha ovakvoga postupanja je osigurati da:

- a) potencijalni ponuditelji mogu pripremiti ponude na prikladan način u svrhu što boljeg zadovoljavanja postavljenih prioriteta od strane naručitelja;
- b) evaluacija ponuda bude provedena na transparentan način, te što objektivnije;
- c) relevantni dionici (primjerice, žalbeno tijelo, revizori, unutarnje kontrole, druga tijela vlasti s različitim nadzornim funkcijama ili gospodarski subjekti) mogu nadzirati postupak u svrhu sprječavanja uporabe diskriminacijskih kriterija.

Kada se odabire ekonomski najpovoljnija ponuda naručitelj ekonomsku prednost pojedine ponude mjeri i uspoređuje s odabranim kriterijima vezanim uz predmet nabave koji služe za identificiranje „najbolje“ ponude. Pri korištenju kriterija ENP-a naručitelj osim cijene uzima u obzir i druge kriterije poput tehnološkog rješenja, kvalitete, roka isporuke ili usluga nakon prodaje. Svakom odabranom kriteriju naručitelj pridaje relativni značaj koji odražava njegovu relativnu važnost u odnosu na druge kriterije.

Svrha kriterija ENP-a jest odabrati ponudu koja nudi najveću vrijednost za uloženi novac. Vrijednost za novac znači optimalnu kombinaciju različitih kriterija (vezanih ili nevezanih uz troškove) koji zajedno zadovoljavaju zahtjeve naručitelja. Smisao traženja vrijednosti za novac jest u tome da naručitelji teže nabavi optimalne kombinacije značajki koje zadovoljavaju njihove potrebe. Dakle, različita kvaliteta, troškovi, dugovječnost, izdržljivost, itd. različitih proizvoda koji se nude mjere se u odnosu na njihov trošak. U nekim slučajevima mudrije je platiti više za proizvod s niskim troškovima održavanja, nego platiti manje za proizvod s visokim troškovima održavanja, jer će kroz period amortizacije početno skuplji proizvod za naručitelja u pravilu biti ukupno jeftiniji. To je upravo slučaj odabira FTTH tehnologije, koja je primarno skuplja, ali dugoročno je trajno rješenje, uz manje troškove održavanja te stoga u konačnici predstavlja ekonomski povoljnije rješenje.

Bitno je napomenuti da kod ekonomski najpovoljnije ponude ne mora svaki kriterij dodjele biti čisto ekonomske prirode. Javni naručitelj ne može zanemariti činjenicu kako faktori koji nisu isključivo ekonomski, nego primjerice inovativni ili tehnološko razvijeni mogu utjecati na dodanu vrijednost ponude koju ona ima za naručitelja.

Drugim riječima, odabrani kriteriji moraju imati za cilj prepoznavanje ENP-a, odnosno ponude koja nudi najbolju vrijednost za novac, i ne može imati za cilj neke druge namjene. Ova činjenica uvijek se iznova naglašava u presudama Europskoga suda.

Upućujemo i na primjer iz domaće prakse s osvrtom na Rješenje DKOM-a, KLASA: UP/II-034-02/12-01/301 od 12. lipnja 2012., gdje je naručitelj odredio predmet nabave i to cjelovito rješenje javne telekomunikacijske usluge za potrebe naručitelja. Kriteriji odabira je ENP.

Žalitelj u žalbi navodi da je ENP diskriminirajuće postavljen te da se istim omogućava prednost samo jednom tržišno najvećem operatoru koji na tržištu posluje godinama i koji će ostvariti najveći broj bodova u nadmetanju. DKOM je utvrdio da predmetni kriteriji nisu sukladni ZJN, odnosno temeljnim načelima javne nabave, te da naručitelj nije odredio vrijednosne pokazatelje na način da bi isti bili objektivni i omogućili ravnopravno tržišno natjecanje.

Kako bi bila zajamčena objektivnost kriterija koji se primjenjuju, te kako bi se spriječila neograničena sloboda izbora naručitelju, kriteriji moraju biti oblikovani na precizan i što mjerljiviji način, tj. na način koji omogućava da ponuditelji pripremaju ponude uzimajući u obzir način na koji će se obavljati ocjena/evaluacija ponuda. Što su kriteriji objektivniji, precizniji i mjerljiviji, to je manja mogućnost donošenja diskriminatornih i proizvoljnih odluka.

Praktično govoreći, kriteriji koje naručitelj može primijeniti pri odabiru ENP-a određuju se tako da zadovoljavaju postavljene specifikacije. Naručitelj može u specifikaciji odrediti minimalne tehničke karakteristike (vrijednosti) koje svi ponuditelji moraju zadovoljiti, što se ocjenjuje po principu ispunjava/ ne ispunjava i tada dodijeliti bodove onim ponuditeljima koji su ispunili traženi minimum. Bodovi odražavaju razinu koliko pojedina ponuda nadilazi minimalne tehničke karakteristike koje je naručitelj odlučio dodatno bodovati.

Odredbom članka 2.7.1. ONP-a propisano: Jedino pravilo kojeg se moraju pridržavati projekti unutar Okvirnog programa je da traženi iznos potpora mora biti uključen u kriterije te da mora imati najveći relativni značaj u odnosu na ostale kriterije.

Ovdje govorimo o specifičnom slučaju kriterija ENP, jer vrijednost predmeta nabave nije definirana, a cijenu kako je navedeno u PRŠI-ju ne čini isključivo iznos traženih državnih potpora, nego posredno i vlastiti iznos sufinanciranja.

Obzirom na iznos državne potpore (50%) i vlastiti iznos sufinanciranja (15%) što ukupno čini 65% kriterija odabira ekonomski najpovoljnije ponude predložene u Tablici 50, de facto u praksi dolazimo do kriterija najniže cijene, a ne željenog učinka kriterija ekonomski najpovoljnije ponude. Naime, sa udjelom 50 % iznosa državnih potpora i 15% vlastitog iznosa sufinanciranja nedovoljno je zastupljen kvalitativni kriterij, jer u fokusu ostaje financijski kriterij, a tehnološki postaje nebitan. Intencija ONP-a sasvim je sigurno nabava najboljeg tehničkog rješenja, a ne najjeftinijeg. Upućujemo Nositelja Projekta na javno objavljen dokument Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta, Upravu za javnu nabavu, putem poveznice:

<http://www.javnabava.hr/userdocsimages/Kriteriji%20za%20odabir%20ponude%20ENPweb.pdf>.

U navedenom dokumentu jasno su opisani uvriježeni omjeri cijene i kvalitete u postupcima javne nabave. Tako su dokumentom opisane i kompleksne nabave, koje su okarakterizirane kao strateški predmeti nabave sa očekivanim malim brojem ponuditelja, te predmeti nabave sa kompleksnom specifikacijom, a koje sve karakteristike ima konkretan predmet nabave kako je definirano PRŠljem. Obzirom da su u predmetu nabave kumulativno ispunjeni

svi preduvjeti kompleksne nabave iz citiranog dokumenta, stava smo da preporučeni omjer cijene i kvalitete je minimalno 50:50 ili 40:60 u korist kvalitativnog/tehničkog kriterija. Kao izvor relevantnog podatka navodi se: Selection & Award Criteria, Develop Documents - SPD Toolkit.htm.

Skrećemo pozornost na točku 2.5.4 ONPa u kojoj stoji da NPovi mogu na osnovu razumnih primjedbi i komentara operatora modificirati konačne kriterije i njihove relativne značaje u slučaju da isti mogu povećati kompetitivnost postupka javnog nadmetanja. Dodatno, s obzirom da se početak operativnog rada mreže, prema PRŠlu, očekuje od sredine 2020. godine, a završetak projekta do kraja 2020. godine, govorimo o razdoblju u kojem će biti važeći novi ciljevi EU 2025 („Povezivost za Gigabitno društvo“), prema kojima će zahtjevi biti da je dostupnost širokopojasnog interneta s brzinama od minimalno 100 Mbit/s za 100% kućanstava, a 1Gbit/s za sve bitne socijalne i ekonomske čimbenike.

Ukoliko će se, prema predloženim kriterijima iz PRŠla, maksimalno bodovati najjeftinije rješenje (65%), ono povlači i, u trenutku operativnog starta projekta, zastarjelo tehnološko rješenje i minimalne brzine od 30 Mbit/s. To znači da će se 2020.godine završavati izgradnja zastarjele mreže pri čemu će se svjesno produbljivati jaz prema ostatku EU a pri tome neće biti niti realizirani niti ciljevi DAE 2020 jer 50% stanovništva neće moći koristiti brzine od 100 Mbit/s. Na taj način se tehnološko rješenje stavlja u drugi plan i relativizira/smanjuje njegov značaj, a što je suprotno javno objavljenim i finaliziranim kriterijima odabira od strane MRRFEU. Naime, MRRFEU u svojim kriterijima „Obrazac kriterija za odabir operacija i pripadajuće metodologije“, a vezano za specifični kriterij odabira unutar investicijskog projekta 2a1, navedena 2 cjenovna kriterija boduje sa svega 20% težinskog faktora od ukupnog 100%. bodova, te na jednako način tj. u iznosu težinskog faktora (20%) tretira tehnološke kriterije. Iz nacrtu PRŠI-ja je vidljivo da je napravljeno suprotno odnosno da se tehnologija diskriminira u odnosu na cijenu jer je odnos cijena vs. tehnologija = 65% vs.35%. Šaljemo i poveznicu na spomenute kriterije MRRFEU: http://www.strukturnifondovi.hr/UserDocImages/Documents/Strukturni%20fondovi%202014.%20%E2%80%93%202020/Kriteriji%20odabira/KOO_%20a1.pdf.

Smatramo da kriterij „traženi iznos državnih potpora“ treba biti zastupljen sa adekvatnim, relativno najvećim udjelom, ali koji ne stavlja u neravnopravni položaj ostale kriterije.

Stoga je apsolutno opravdano konkretan predmet nabave bodovati na način da su tehničke karakteristike rješenja bodovane sa većim težinskim faktorom u odnosu na cijenu.

Slijedom navedenog, VIPnet ljubazno skreće pažnju da raspoloživa bespovratna sredstva treba iskoristiti za izgradnju moderne tehnološki neutralne infrastrukture (uključivo fiksno mobilni bežični pristup koji nudi VIPnet) koja će svim korisnicima omogućiti brzine od najmanje 100 Mbit/s, s mogućnošću jednostavnog prelaska na 1 Gbit/s.

S tim u vezi skrećemo pažnju da se u Prilogu 2 nalazi naš prijedlog ekonomskog kriterija odabira ponude kao novi prijedlog tablice 50 iz PRŠI gdje se daje veći značaj tehnološkom rješenju, a sve u cilju odabira najkvalitetnije ponude u postupku javne nabave. U tom prijedlogu koji je priložen ovim odgovorima VIPnet predlaže da kriterij „traženi iznos potpora u projektu“ iznosi najviše 30% što i dalje ima najveći relativni značaj u odnosu na sve ostale

<p>kriterije.</p> <p>Nositelja projekta, dodatno upućujemo i na odredbu 9.1.1. iz PRŠlja koja podržava VIPnetove tvrdnje, te zaključuje da je financijski neisplativo projekte dozvoljeno sufinancirati putem potpora do iznosa financijskog jaza, ali uz uvjet da je projekt u svojoj operativnoj fazi financijski održiv.</p> <p>ZAKLJUČAK: Smjernice EU-a za primjenu pravila o državnim potporama u odnosu na brzi razvoj širokopojsasnih mreža propisuju jednako i ne diskriminirajuće postupanje prema svim ponuditeljima te su objektivni kriteriji ocjenjivanja nužni uvjet, stoga države članice moraju osiguravati transparentan postupak i konkurentan ishod. Obzirom da za pružanje širokopojsasnih usluga postoje različita rješenja, u postupku javnog natječaja ne bi se trebalo pogodovati nekoj tehnologiji ili mrežnoj platformi niti je isključiti. Ponuditelji bi trebali imati pravo ponuditi pružanje traženih širokopojsasnih usluga korištenjem bilo koje tehnologije ili kombinacije tehnologija koju smatraju najprikladnijom. Tijelo koje dodjeljuje potporu zatim ima pravo odabrati najprikladnije tehnološko rješenje ili mješavinu tehnoloških rješenja na temelju objektivnih kriterija javnog natječaja.</p> <p>Upućujemo i na Pravila o financijskim korekcijama koja propisuju da ukoliko kriteriji za odabir gospodarskog subjekta (uvjeti sposobnosti) koje ponuditelj mora ispuniti nisu povezani ili nisu u razmjeru sa predmetnom javne nabave, pa se na taj način ne osigurava jednaka mogućnost za sve prijavitelje ili se time stvaraju nepotrebne prepreke koje sprječavaju konkurentnost javne nabave, korisnik se sankcionira sa financijskom korekcijom u iznosu 25% od ugovorenog iznosa</p> <p>Ističemo jedno od najvažnijih načela javne nabave: načelo jednakog tretmana kojim se zahtijeva nepristran, objektivan i cjelovit tretman svih sudionika u svim fazama postupka javne nabave. Dakle, ponuditelji moraju imati jednake šanse, a zabranjeni su svi oblici favoriziranja i diskriminacije. Slijedom svega navedenog, ukoliko udio cjenovnog kriterija ostane kako je predloženo u PRŠlju, ponuditelj koji nudi VDSL tehnologiju uvijek će biti u prednosti pred ostalim tehnologijama/ponuditeljima, što nije u skladu sa propisanim načelima jednakog i ne diskriminirajućeg postupanja.</p>	
<p>Točka 14. Analiza troškova implementacije pojedinih infrastrukturnih i tehnoloških rješenja, te detaljna financijska analiza isplativosti projekta</p> <p>Financijska analiza</p> <p>VIPnet skreće pažnju da u PRŠI-u nisu jasno definirane bitne pretpostavke za izradu poslovnog modela i financijskog plana projekta kako slijedi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Za potrebe projekta definiraju se bijela i siva područja. Ukoliko se ispostavi da prema iskazima operatora, koji su opravdani i mogu se dokazati, postoje veća siva područja, navedeno će rezultirati skupljom gradnjom u bijelim područjima po korisničkom priključku. 2) Očekivani prosječni prihod po korisniku u iznosu od 300 kn je neopravdano visok, što rezultira pogrešnom procjenom budućih prihoda 3) Predložena diskontna stopa - u PRŠlju u financijskoj analizi koristi se diskontna stopa 4%, a vezano na uredbu komisije EU 480/2014. Smatramo da je diskontna stopa 4%, u našim uvjetima i obzirom na prirodu našeg sektora, nerealna. Prema Uredbi komisije EU 480/2014 novčani tokovi diskontiraju se na sadašnju vrijednost tako da se koristi financijska diskontna stopa od 4% u realnim iznosima kao indikativna referentna vrijednost za operacije javnih 	<p>Primjedbe se odbacuju.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) - Točan broj prihvatljivih korisnika će biti moguće odrediti tek po završetku javne rasprave (kako je i predviđeno ONP-om) kada svi operatori dostave podatke o dostupnosti širokopojsasnog pristupa. 2) - Predviđena cijena maloprodajnog paketa nije uključena u procjenu prihoda i kasnije financijske analize odnosno promatrani prihod se ne zasniva na istoj: Promatrani prihod u financijskoj analizi se zasniva samo na veleprodajnoj naknadi.

<p>investicija koje se sufinanciraju iz ESI fondova.</p> <p>U navedenoj Uredbi člankom 19. je definirano sljedeće:</p> <p>„Diskontirani novčani tokovi (Sedmi podstavak članka 61. stavka 3. Uredbe (EU) br. 1303/2013 1. Kod izračuna troškova i prihoda u obzir se uzimaju referentnom razdoblju iz članka 15. stavka 2. 2.Negotovinske računovodstvene stavke kao što su amortizacija, rezerve za buduće troškove zamjene te krizne rezerve, ne uzimaju se u obzir prilikom izračuna. 3.Novčani tokovi diskontiraju se natrag na sadašnju vrijednost tako da se koristi financijska diskontna stopa od 4 % u realnim iznosima kao indikativna referentna vrijednost za operacije javnih investicija koje se sufinanciraju iz ESI fondova. 4.Države članice mogu koristiti financijsku diskontnu stopu koja se razlikuje od one od 4 % ako dostave obrazloženje za to mjerilo i osiguraju da se dosljedno koristi u sličnim operacijama u istom sektoru. 5.Vrijednosti koje se razlikuju od referentne vrijednosti od 4 % mogu se opravdati na temelju: (a) posebnih makroekonomskih uvjeta u državi članici i međunarodnih makroekonomskih trendova i okolnosti; (b) prirode ulagača ili provedbene strukture, poput javno-privatnih partnerstva; ili (c) prirode predmetnog sektora. 6.Kako bi utvrdile specifične financijske diskontne stope, države članice procjenjuju prosječni dugoročni povrat iz alternativne, nerizične košare investicija, bilo domaćih ili međunarodnih, a koje smatraju najrelevantnijima. Korisnicima treba dati na raspolaganje informacije o različitim financijskih diskontnim stopama.“</p> <p>Obzirom na Odluku HAKOMa od 20. ožujka 2013. (KLASA: UP/I-344-01/12-05/35, URBROJ: 376-11-13-01) koja je odredila vrijednost stope povrata uloženog kapitala (dalje: WACC-a) za nepokretnu mrežu u Republici Hrvatskoj, smatramo da je za stvarne izračune potrebno primijeniti diskontnu stopu koja odgovara prirodi telekomunikacijskog sektora a čija primjena bi bila usklađena sa čl.19.t.4. spomenute Uredbe.</p> <p>Skrećemo pažnju da preniska diskontna stopa može dovesti do pogrešnih zaključaka vezanih na poslovni model, a posebno u odnosu na potreban udio sufinanciranja sredstvima državnih potpora koja na takav način mogu biti podcijenjena</p> <p>Nositelju projekta skrećemo pozornost na gornje tri točke koje su krucijalne za pravilno procjenjivanje poslovnog modela. Posljedica korištenja krivih pretpostavki u izradi poslovnog modela dovodi do potencijalno značajnih odstupanja i nerealno niskih iznosa potpora koje će se planirati i tražiti za provedbu projekta, čime dolazi u pitanje opstojnost projekta.</p>	<p>3) - Sve financijske i ekonomske analize u nacrtu Plana izrađene su korištenjem metodologije vodiča Europske komisije „Guide to cost-benefit analysis of investment projects 2014-2020“. Europska komisija u vodiču preporuča diskontnu stopu od 4% kao što ste i naveli. Drugačiju diskontnu stopu moguće je primijeniti tek kada ju NOP i formalno potvrdi kao primjenjivu za ovakve projekte koji su sufinancirani sredstvima EU.</p>
<p>Točka 17.2 Grafički prikaz glavnih projektnih faza</p> <p>Nabava građevinskih radova i opreme:</p> <p>NP, sukladno ZJN, ne može određivati operatorima vremenski plan nabave građevinskih radova i opreme s obzirom da je to u nadležnosti ponuditelja koji sam određuje dinamiku isporuke i nabave robe i radova tijekom trajanja čitavog projekta. Stoga nema osnove da se na grafičkom prikazu vremenskog plana određuje 2 mjeseca za provođenje postupka nabave građevinskih radova i opreme. Ističemo da je isto nedovoljno vremena, te da će se nabava provoditi tijekom cijelog projekta, ovisno o fazi i potrebama projekta.</p>	<p>Primjedba se odbacuje.</p> <p>NP je dužan prema ONP-u procijeniti trajanje glavnih projektnih faza. NP ne određuje te rokove kao zadane, te isti mogu biti i kraći i duži, ovisno o pripremljenosti i iskustvu operatora.</p> <p>Procijenjeni rok za nabavu građevinskih radova i opreme u nacrtu PRŠI iznosi 2 mjeseca i smatramo da je operator u mogućnosti provesti pravovremeno planiranje i potom provesti potrebne nabave u tom roku.</p>

PRILOG 19.1 Prijedlog ugovora

U članku 6 Ugovora stoji da je operator obvezan u obavljanju poslova po Ugovoru zastupati interese NP-a, na način da razmatra i predlaže racionalnija rješenja tijekom izrade dokumentacije.

Smatramo da je navedena odredba u nesuglasju sa pozitivnim zakonskim propisima. Naime, obzirom da je operator odabran u postupku javne nabave, te je temelj za izradu projektne dokumentacije kako ponuda operatora, tako i dokumentacija o nabavi, nije moguće kasnijim radnjama mijenjati te predlagati „ racionalnija“ rješenja od onih koja su prihvaćena u ponudi.

Isto tako u članku 6 Ugovora stoji da je operator obvezan na pisani zahtjev NPa u svim fazama izrade projektne dokumentacije izvršiti izmjene u projektu koje NP ocjeni korisnim.

Smatramo da je ovakvom obvezom i odredbom operator doveden u nepovoljan položaj jer je odgovornost za projektiranje na operatoru, te je on taj koji donosi odluku o projektiranju, racionalnim rješenjima koji su u skladu sa pravilima struke, konfiguracijom terena, zahtjevima iz natječajne dokumentacije i PRŠI-ju. Bilo kakva naknadna intervencija u vidu zahtjeva NPa trebala bi biti detaljno obrazložena, te ukoliko nije sukladna svim pravilima struke, operator bi trebao imati pravo takav zahtjev ne prihvatiti.

Dodatno, svi takvi zahtjevi mogu utjecati na financijsku stranu projekta.

U članku 12 stoji: Operator se obvezuje zatvoriti financijsku konstrukciju projekta s najvećim iznosom potpora odobrenim od strane nadležnog tijela.

Predlažemo da se navedena korigira na način: Operator se obvezuje zatvoriti financijsku konstrukciju projekta sa odobrenim iznosom potpora od strane nadležnog tijela.

Predlažemo na adekvatno mjesto u Ugovoru dodati novi članak: Operator odgovara NPU za štetu koja može nastati NPU zbog neispunjenja obveza Izvršitelja iz Ugovora. Iznos naknade štete može maksimalno iznositi do visine iznosa dobivenih državnih potpora.

Primjedbe su primljene na znanje, te će konačna verzija ugovora, koja može, ali ne mora sadržavati ove primjedbe, biti dio konačne verzije Plana.